

ПІДРОЗДІЛ 2 НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

ГЛАВА 78 ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ

§ 1. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ БЕЗ ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ

Стаття 1144. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу

1. Особа має право публічно пообіцяти винагороду (нагороду) за передання їй відповідного результату (передання інформації, знайдення речі, знайдення фізичної особи тощо).

2. Обіцянка винагороди є публічною, якщо вона сповіщена у засобах масової інформації або іншим чином невизначеному колу осіб.

3. У сповіщенні публічної обіцянки винагороди мають бути визначені завдання, строк та місце його виконання, форма та розмір винагороди.

1. Публічна обіцянка винагороди може надаватись за передання будь-якого результату, що не суперечить закону. Зазначення в ч. 1 ст. 1144 ЦК на те, що таким результатом є передання інформації, знайдення речі, знайдення людини тощо, не може тлумачитись так, що результат, за який особа обіцяє винагороду, може бути поставлений поряд з результатами, які названі в ч. 1 ст. 1144 ЦК.

2. Публічна обіцянка винагороди є одностороннім правочином. Вона сповіщається в засобах масової інформації або іншим чином невизначеному колу осіб. Публічна обіцянка породжує зобов'язання щодо виплати винагороди. Але публічна обіцянка як юридичний факт безпосередньо не породжує обов'язок здійснити виплату. Такий обов'язок на стороні особи, яка публічно обіцяла винагороду, виникає у разі передання цій особі особою, яка претендує на винагороду, відповідного результату.

3. Частина 3 ст. 1144 ЦК встановлює вимоги до змісту сповіщення публічної обіцянки винагороди. Невідповідність сповіщення цим вимогам (відсутність у ньому відповідних умов) є підставою для висновку про те, що цей правочин не вчинено.

4. Проблема ідентифікації сторін цивільно-правового договору та осіб, які вчиняють односторонні правочини, є актуальною для всіх інститутів цивільного права. Але в актах цивільного законодавства відповідні питання достатньо детально визначені тільки стосовно відкриття рахунків у банках в українській або іноземних валютах (п. 2.1 — 2.7 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземних валютах [429]). Слід мати на увазі, що практика, яка склалась, не передбачає ідентифікації осіб, які дають оголошення в засобах масової інформації. Тому особа, яка публічно сповістила про обіцянку винагороди, за певних умов може заперечувати, що таке сповіщення виходило від неї. Якщо ця особа не буде ідентифікована, відповідне зобов'язання не може вважатись таким, що виникло. За таких умов, особа, від імені якої сповіщена публічна обіцянка винагороди, не несе будь-яких обов'язків перед особами, які виконали завдання, за яке була обіцяна винагорода. Видавець засобу масової інформації, в якому було опубліковане сповіщення про обіцянку винагороди, зазвичай також не може нести відповідальність перед особами, які виконали завдання та понесли у зв'язку з цим витрати, оскільки склалась практика, яка передбачає попередження про те, що видавець не відповідає за зміст оголошень, які публікуються, та за ідентифікацію осіб, від імені яких ці оголошення даються. З іншого боку, солідний видавець має потурбуватись про ідентифікацію осіб, що замовляють публікацію оголошень. Можливо, було б доцільно окремо публікувати оголошення, замовники яких ідентифіковані, і оголошення, замовники яких не ідентифіковані.

Стаття 1145. Зміст завдання

1. У разі публічної обіцянки винагороди завдання, яке належить виконати, може стосуватися разової дії або необмеженої кількості дій одного виду, які можуть вчинятися різними особами.

1. Стаття 1145 ЦК стосується тільки одного аспекту змісту завдання, за яке має бути виплачена винагорода — кількості дій, які мають бути виконані. Це може бути одна дія або необмежена кількість дій одного виду. В останньому випадку вони можуть вчинятись різними особами, кожна із яких вправі отримати винагороду.

Стаття 1146. Строк (термін) виконання завдання

1. У разі публічної обіцянки винагороди для виконання завдання може бути встановлений строк (термін). Якщо строк (термін) виконання завдання не встановлений, воно вважається чинним протягом розумного часу відповідно до змісту завдання.

1. Стосовно строку чи терміну виконання завдання законодавець виявляє належну ліберальність. Строки чи термін можуть бути встановлені, а можуть бути не встановлені. В останньому випадку публічна обіцянка винагороди вважається чинною впродовж розумного строку, який визначається виходячи із змісту завдання.

Стаття 1147. Зміна умов публічної обіцянки винагороди

1. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право змінити завдання та умови надання винагороди.

2. Особа, яка приступила до виконання завдання, має право вимагати відшкодування збитків, завданих їй

у зв'язку із зміною завдання.

3. Якщо у зв'язку зі зміною умов надання винагороди виконання завдання втрачено інтерес для особи, яка приступила до його виконання до зміни умов, ця особа має право на відшкодування понесених нею витрат.

1. На підставі публічної обіцянки винагороди виникає одностороннє зобов'язання щодо виплати винагороди, боржником в якому є особа, що публічно сповістила про обіцянку винагороди. Кредитором у цьому зобов'язанні є будь-яка особа, яка на свій розсуд (без обов'язку) може прийняти рішення про виконання завдання, за яке дана обіцянка. Це зобов'язання в своєму розвитку проходить декілька етапів (початок виконання кредитором завдання, здійснення окремих дій на виконання завдання, передання відповідного результату тощо).

2. Зміна завдання або умов надання винагороди впливає на зобов'язання, що розвивається. Слід звернути увагу на те, що зміна завдання і зміна умов надання винагороди визнаються у ч. 1 ст. 1147 ЦК різними явищами. Наслідки зміни завдання встановлені ч. 2 ст. 1147 ЦК. Наслідки зміни умов надання винагороди встановлені ч. 3 цієї статті. За особою, яка сповістила про публічну обіцянку винагороди, визнається право змінити завдання, що є предметом публічної обіцянки винагороди. Але на особу, яка сповістила про публічну обіцянку винагороди, покладається обов'язок відшкодувати збитки, завдані зміною завдання, якщо особа приступила до виконання завдання. До збитків за відповідних обставин може бути віднесена і частина неотриманої винагороди, що пропорційна виконаній частині завдання.

3. За особою, яка сповістила про публічну обіцянку винагороди, визнається право змінити умови виплати винагороди. Умови виплати винагороди не можуть стосуватися змісту завдання, оскільки зміні змісту завдання присвячені спеціальні правила. У разі зміни умов надання винагороди особа, яка приступила до виконання завдання, має

право на відшкодування витрат (тобто відшкодовуються не всі збитки, а тільки витрати). Умовою відшкодування витрат особі, яка приступила до виконання завдання, є доведення нею тієї обставини, що у зв'язку зі зміною умов надання винагороди виконання втратило інтерес для особи, яка приступила до виконання. Застосовувати це положення буде вкрай важко внаслідок того, що виконання завдання за логікою речей не має самостійного інтересу для особи, яка його виконує, бо її інтерес полягає в отриманні винагороди. Очевидно, втрата ін-тересу має місце у випадках значного зменшення розміру винагороди або значного ускладнення умов її отримання.

Стаття 1148. Правові наслідки виконання завдання

1. У разі виконання завдання і передання його результату особа, яка публічно обіцяла винагороду (нагороду), зобов'язана виплатити її.

2. Якщо завдання стосується разової дії, винагорода виплачується особі, яка виконала завдання першою.

Якщо таке завдання було виконано кількома особами одночасно, винагорода розподіляється між ними порівну.

1. Юридичним фактом, що породжує зобов'язання особи, яка публічно обіцяла винагороду, є виконання завдання і передання його результату зазначеній особі.

2. Право на винагороду виникає у особи, яка виконала завдання, що полягає у здійсненні разової дії, першою. Якщо декілька осіб виконали таке завдання одночасно, обіцяна винагорода розподіляється між ними порівну.

Стаття 1149. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороду

1. Зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороду припиняється у разі:

1) закінчення строку для передання результату;

2) передання результату особою, яка першою виконала завдання.

2. Особа, яка публічно обіцяла винагороду, має право публічно оголосити про припинення завдання.

У цьому разі особа, яка понесла реальні витрати на підготовку до виконання завдання, має право на їх відшкодування.

1. У цьому виданні вже зверталась увага на те, що в Цивільному кодексі не здійснюється достатньо чітке розмежування між поняттями договору та зобов'язання. Відсутнє в цьому Кодексі і достатньо чітке розуміння поняття зобов'язання. Тому в главах Цивільного кодексу, присвячених окремим видам зобов'язань, переважно йдеться про договори, в тому числі про їх припинення. Стосовно публічної обіцянки винагороду говорити про припинення договору недоречно. Тому йдеться про припинення зобов'язання.

2. Зобов'язання, боржником в якому є особа, що сповістила про публічну обіцянку винагороди, а кредиторами є невизначене коло осіб, які за певних умов можуть отримати право на виплату обіцяної винагороди, припиняється спливом строку виконання завдання (передання результату). Тобто, якщо в строк, встановлений ст. 1146 ЦК, результат не переданий, зобов'язання щодо виплати винагороди припиняється.

Зобов'язання, підставою якого є публічна обіцянка винагороди, припиняється також виплатою винагороди, тобто належним його виконанням (ст. 599 ЦК).

3. Зобов'язання, яке виникло на підставі публічної обіцянки винагороди, може бути в будь-який час припинене одностороннім правочином особи, яка публічно обіцяла винагороду. Цей правочин має бути вчинений шляхом публічного оголошення про припинення завдання, за виконання якого була обіцяна винагорода. Унаслідок припинення завдання особа, яка понесла «реальні витрати» на підготовку до виконання завдання, має право на їх відшкодування. Оскільки якість нормативного матеріалу може мати значення для тлумачення не тільки викладеного правила, а й актів цивільного законодавства взагалі, звернемо увагу на таке: 1) поняття «реальних витрат» не означає нічого іншого, крім витрат, як вони розуміються в п. 1 ч. 2 ст. 22 ЦК. Це поняття («реальних витрат») в інших випадках у Цивільному кодексі не застосовується; 2) недостатньо логічним було встановлювати менш жорсткі наслідки припинення завдання особою, яка сповістила про публічну обіцянку винагороди (абзац другий ч. 2 ст. 1149 ЦК), та більш жорсткі наслідки для цієї особи, які настають унаслідок зміни завдання (ч. 2 ст. 1147

ЦК). Підкреслимо, що за браком логіки закон не може не застосовуватись.